

/AdressatNamn/
/AdressatAddress/
/AdressatPostnummer/ /AdressatOrt/

Översyn av Timrå Kommuns Landsbygdsprogram 2015-2019

I den nya regionala utvecklingsstrategin för Västernorrland (under antagande) uttrycks tydligt behovet av att ta tillvara på potentialen i både stad och land. Timrå kommun är i ett internationellt perspektiv att betrakta som en landsbygdskommun. Våra tätorter är utspridda över hela kommunen även om vissa delar av kommunen är mer eller mindre integrerade med Sundsvall. Timrå kommuns Landsbygdsprogram antogs för första gången redan 2007, programmet har därefter reviderats i omgångar. Flera olika insatser och samarbeten har under åren skapat ett starkt engagemang med en bred bas i hela kommunen kring landsbygdsfrågor.

Kommunstyrelsen fick under våren 2019 i uppdrag av kommunfullmäktige att se över landsbygdsprogrammet och om behov fanns komma med förslag på revideringar. Under sommaren och hösten 2019 har Näringslivskontoret arbetat med översynen och i detta dokument kommer en översiktlig av resultatet så här långt in i processen.

Arbetet med översyn av landsbygdsprogrammet visar att det finns fler av varandra oberoende skäl att revidera programmet. Bland annat omnämner inte Landsbygdsprogrammet bredbandsinfrastruktur, mobiltäckning, lokal service, bärighetsklasser och gröna näringar. Detta är frågor som vi ser ingår i andra kommuners landsbygdsprogram och som vi bedömer som relevanta att inkludera i kommande program.

I samband med att kommunfullmäktige antog en ny styrmodell för Timrå kommun så aktualiseras också frågan om översyn av kommunens många olika styrande dokument. I samråd med kommunchefen väljer därför Näringslivskontoret att avbryta översynen i avvaktan på nya riktlinjer för styrande dokument i kommunen.

Arbetet med Landsbygdsutveckling drivs idag huvudsakligen av Näringslivskontoret, även om landsbygden är en del i samtliga förvaltningars verksamheter och flera av dessa jobbar med utvecklingsfrågor både på kort och på långs sikt. Det operativa landsbygdsutvecklingsarbetet omfattar idag ca 20% an en heltidstjänst på näringslivskontoret, samarbete med LEADER, ett avtalat samarbete med Bygderådet samt löpande arbete med Näringslivsutveckling och Företagsservice i hela Timrå kommun oavsett geografisk placering.

Under hösten 2019 har Näringslivskontoret i 10 veckor haft stöd av en student från Mittuniversitetet som studerar tredje året på programmet för Turism och Destinationsutveckling. Studenten har arbetat heltid med översynen av Landsbygdsprogrammet under denna tidsperiod. Arbetet har skett i nära samarbete med den Näringslivsutvecklare som är ansvarig för landsbygdsutveckling. Arbetet har bland annat omfattat omvärldsbevakning, intervjuer och enkätundersökning.

Nedan följer i punktform några av de slutsatser och lärdomar vi dragit idag.

Sist i detta dokument har vi samlat ett förslag på fyra fokusområden med 16 delområden att betrakta som underlag/inspel till ett eventuellt uppdaterat framtida landsbygdsprogram och dess omfattning.

Slutsatser och lärdomar:

- Timrås Landsbygd:
  - Timrå kommun har en befolkningmängd på ungefär 18 000 invånare. De flesta invånare, närmare 13 200, finns i Timrå församling, omkring 3 200 är bosatta i Hässjö, drygt 900 i Ljustorp och drygt 700 i Tynderö. Timrå kommun har en landareal på 788 kvadratkilometer.
  - I Timrå kommun finns det flera attraktiva boendemiljöer och det efterfrågas idag landsbygdsboenden i attraktiva miljöer.
  - Inom kommunen finns det en stark föreningskultur med många ideella föreningar, främst inom sporten. Detta är viktigt för en levande landsbygd.
  - Timrå har en servicepunkt på landsbygden som är Ljustorpshandel som får stöd av länsstyrelsen och kommunen. Kommunen har hemsändningsbidrag.
  - Bredbandsutbyggnaden i kommunen fortsätter i den planerade utvecklingstakten, den kan dock upplevas som bristfällig i periferiområdena i kommunen.
  - Timrå kommun har goda förutsättningar att få en ökad besöksnäring. De flesta aktörer som verkar på landsbygden i Timrå kommun finns inom, eller med tydliga kopplingar till, besöksnäringen.
  - Timrå kommuns gröna näringar finns främst inom skogsindustrin och skogen är en viktig resurs i kommunen. Vi ser även en stadig ökning och tillväxt inom närproducerade livsmedel och jordbruk.

- Enkätundersökning
  - Näringslivskontoret har tagit fram en enkät bestående av 14 blandade frågor med både öppna och slutna svar. Enkäten behandlar frågor kring en rad olika utvecklingsområden som kan finnas på landsbygden. Bygderådet har ansvarat för spridningen av enkäten till medborgarna i Timrå och till olika intressegrupper.
  - Respondenterna:
    - 65% av svaren på enkäten har kommit från personer som uppgivit en ålder om 61år eller äldre.
    - 41 % av respondenterna bor i Tynderö, alltså ett av de landsbygdsområden som finns i Timrå kommun. Ingen av respondenterna bor i Timrå centrum.

- 70 % av respondenterna driver ej ett företag, 53 % skulle däremot kunna tänka sig att starta företag på landsbygden.
- 35 % driver företag på landsbygden och fördelar med detta är kännedom, naturliga samarbeten och kortare beslutsvägar. Utmaningarna har att göra med dålig infrastruktur, drivmedel finns för långt bort och svårheten att profilera sig.
- Ca 93 % av personerna säger att de har tillgång till bredband. 80 % av respondenterna har det via fiber.
- Insamlade synpunkter:
  - Mest efterfrågad service på landsbygden enligt enkäten är: Livsmedelsbutik, drivmedel, vårdcentral, barnomsorg, skola.
  - Den typ av företag som respondenterna tror kan skapa arbetstillfällen på landsbygden är främst skogsnäringen och besöksnäringen/friluftsliv.
  - Det sätt som respondenterna helst skulle vilja ha dialog med kommunen är främst via personliga möten och sedan är preferensen digitalt via nätet.
  - En levande landsbygd för respondenterna är ett öppet landskap, en plats där människor kan bo, verka, arbeta, det finns närhet till samhälls- och kommersiell service, goda kommunikationer.
  - Respondenter nämner även mötesplatser samt inflyttning av yngre människor som viktigt.
- Intervjuer/dialogsamtal
  - Strukturerade samtal om Landsbygdsutveckling i Timrå har under hösten genomförts med olika representanter inom kommunen och andra aktörer.
- Omvärld – så här gör andra
  - Sundsvalls kommuns landsbygdsprogram
    - <https://sundsvall.se/wp-content/uploads/2016/12/Landsbygdsprogram-2021-Sundsvalls-kommun-Popul%C3%A4rversion.pdf>
  - Härnösands kommun
    - <https://www.harnosand.se/naringsliv-arbete-integration/naringsliv-i-harnosand/landsbygd.html>
  - Västernorrland
    - <https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/tjanster/publikationer/regional-handlingsplan-2014-2020-landsbygdsprogrammet-och-havs-och-fiskeriprogrammet-20185.html>
  - Jordbruksverket
    - <https://nya.jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/landsbygdsprogrammet>

Förslag på Fokusområden och delområden

I en framtida översyn av landsbygdsprogrammet ser vi nedan områden som viktiga att belysa.

- Boende, service och livsmiljö
  - LIS-områden, landsbygdsutveckling i strandnära läge, översiktsplanering
  - Samhällsservice, hemsändningsbidrag
  - Mötesplatser - infopoints
  - Daglig varuhandel

- Näringslivs, företagande och besöksnäring
  - Lokal ledd utveckling - LEADER
  - Besöksnäringen - besöksnäringensprogrammet
  - Näringslivsutveckling - Näringslivsstrategin
  - Gröna näringar
  - Vindkraft

- Samhället, kulturen och föreningsliv
  - Medborgardialog
  - Bygderådet, föreningslivet
  - Attityder till landsbygden - minska negativa förutfattade meningar om landsbygden
  - Kulturen - ett rikt kulturliv skapar god atmosfär för de som ska bo och verka i kommunen

- Kommunikation och infrastruktur
  - Kollektivtrafik
  - Bredband och mobiltäckning
  - Bärighetsklass